

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.1/Б/ ОК_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __/1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
бізнесу та сфери обслуговування
28 серпня 2025 р., протокол №07
Голова Вченої ради
Галина ТАРАСЮК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Економічна теорія»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок»

освітня програма «Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок»

факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра фінансів та цифрової економіки

Схвалено на засіданні кафедри
фінансів та цифрової економіки
26 серпня 2025 р.,
протокол № 08

Завідувач кафедри
 Наталія ВИГОВСЬКА

Гарант освітньо-професійної
програми

 Світлана ДЯЧЕК

Розробник: доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів та
цифрової економіки Юрій УЩАПОВСЬКИЙ

Житомир
2025 – 2026 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ 0К_2-1-2025
	<i>Випуск 1</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 42 / 2</i>

Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна теорія» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» затверджена Вченою радою факультету бізнесу та сфери обслуговування від 28 серпня 2025 р., протокол № 07.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 8	Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»	обов'язкова	
Модулів – 4	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1	1
Загальна кількість годин – 240		Семестр	
		1, 2	1, 2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 4,5 самостійної роботи – 3	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції	
		64 год.	14 год.
		Практичні	
		80 год.	14 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		96 год.	212 год.
Вид контролю: 1-й семестр – залік; 2-й семестр – екзамен			

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 60 % аудиторних занять, 40 % самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми здобуття вищої освіти – 12 % аудиторних занять, 88% самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» є формування системних знань в галузі сучасної економічної теорії щодо ефективного використання обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів у задоволенні потреб людини.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» є:
знати і розуміти:

- основні поняття і закони економічної теорії та механізм функціонування ринкової економіки у площині ринкових структур досконалої і недосконалої конкуренції;

- основи функціонування ринків факторів виробництва: праці, капіталу, земельних ресурсів;

- основні макроекономічні показники функціонування національної економіки; умови макроекономічної рівноваги та наслідки її порушення.

- основні макроекономічні моделі, що описують поведінку макроекономічних суб'єктів і функціонування національної економічної системи;

- цілі та інструменти державного макроекономічного регулювання;

вміти:

- обґрунтовувати нові господарсько-організаційні форми економічного життя та знаходити найбільш адекватні форми розв'язання економічних суперечностей;

- характеризувати з точки зору економічної теорії явища і процеси господарського життя та використовувати набуті знання для функціонального аналізу загальноекономічної ситуації;

- використовуючи основні теоретичні економічні моделі, вирішувати гіпотетичні завдання, відповідати на виклики доби;

- вести на належному науково-теоретичному рівні економічну дискусію.

Зміст навчальної дисципліни скерований на формування таких **компетентностей**, визначених освітньо-професійною програмою зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»:

- **ЗК01.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- **ЗК02.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- **ЗК06.** Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

- **ЗК08.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- **СК01.** Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 5

- **СК05.** Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими таких **програмних результатів навчання** за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»:

- **ПР01.** Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- **ПР07.** Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.
- **ПР10.** Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем;
- **ПР16.** Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати додатково наступні Soft skills:

- *комунікативні навички:* письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести дискусію і відстоювати свою позицію; навички працювати в команді;
- *уміння виступати привселюдно:* навички, необхідні для виступів на публіці; навички проведення презентації;
- *керування часом:* уміння справлятися із завданнями вчасно;
- *гнучкість і адаптивність:* гнучкість, адаптивність і здатність змінюватися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;
- *лідерські якості:* уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння ставити мету, планувати діяльність;
- *особисті якості:* креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ 0К_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 6

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Закономірності економічної організації суспільства

Тема 1. Людина у світі економіки (ЗК01, ЗК02, ЗК06, СК01, ПР01)

Економічна поведінка людини. Процес праці та його технологічне вдосконалення. Проблема мотивації праці. Роль свободи особистості для мотивації праці. Панівна у суспільстві система прав власності.

Основні моделі людини в економічній теорії. Людина економічна (homo economicus). Повна раціональність. Модель людини гібридної О. Вільямсона. Обмежена раціональність Г. Саймона. Людина інституційна (homo institutus). Культурна раціональність. Опортуністична поведінка.

Генезис та еволюція економічної науки. Меркантилізм. Фізіократія. концепція *laissez faire, laissez passer*. Класична школа. Марксизм. Маргіналізм. Неокласичний напрям. Кейнсіанство. Інституціоналізм.

Предмет економічної теорії. Безмежність потреб та обмеженість ресурсів. Проблема раціонального використання ресурсів. Рівні економічного аналізу: мікроекономіка і макроекономіка. Позитивна і нормативна економічна теорія. Основні функції економічної теорії.

Основні методи економічної теорії. Аналіз. Синтез. Індукція. Побудова гіпотез. Дедукція. Аналогія. Метод наукової абстракції. Наукові категорії. Побудова економічних моделей. економічні принципи та закони.

Тема 2. Основи суспільного виробництва (ЗК01, ЗК08, СК01, ПР01, ПР10)

Суспільне виробництво і багатство суспільства. Виробництво матеріальних благ як взаємодії: людини і природи; людей між собою. Ринкове господарство і економіка. Процес виробництва як взаємодія факторів виробництва. Ресурси. Блага. Виробничі та споживчі блага. Потреби людини. Критерії класифікації благ. Суспільний поділ праці. Суспільні інституції. Суспільне багатство.

Основні стадії руху суспільного продукту. Виробництво як вихідний пункт створення благ. Прибуток як безпосередня мета виробництва. Обмін і формування механізму вільного ціноутворення. Суспільний поділ праці і спеціалізація. Розподіл благ, послуг та ресурсів. Основні питання суспільного виробництва: Що виробляти? Як виробляти? Для кого виробляти? Споживання. Особисте і виробниче споживання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 7

Технологічний вибір в економіці. Крива виробничих можливостей. Альтернативність використання обмежених ресурсів. Комбінації альтернативних можливостей. Застосування кривої виробничих можливостей.

Альтернативна вартість. Втрати альтернативних можливостей. Втілення альтернативних втрат у грошах, товарах, часі.

Координація вибору у господарських системах. Спонтанний порядок та ціновий горизонтальний механізм передачі інформації виробникам і споживачам. Ієрархія як система наказів і доручень. Інформаційний центр та вертикальний механізм передачі інформації. Трансакційні видатки. Покликання інституцій.

Економічна теорія прав власності. Перелік А. Оноре. Права власності як «правила гри» у суспільстві. Специфікація прав власності. Приватна власність. Державна власність. Змішана економіка.

Тема 3. Загальна характеристика ринкової економіки (ЗК01, ЗК08, СК01, СК05, ПР01)

Ринкова економіка. Передумови виникнення ринку. Основні суб'єкти ринкової економіки: домогосподарство, бізнес (підприємство), уряд, закордон.

Товар. Теорія цінності. Споживча та мінова цінність товару. Цінність як суб'єктивна категорія і категорія обміну. Парадокс Сміта. Суб'єктивна цінність блага. Закон граничної корисності. Абстрактна і конкретна суб'єктивна цінність. Таблиця К. Менгера. Загальні і гранична корисність. Синтетична теорія цінності Альфреда Маршалла.

Проходження, сутність та функції грошей. Бартер. Ліквідність товару та її обмеженість. Гроші як абсолютно ліквідний засіб обміну. Гроші і скорочення трансакційних витрат. Функції грошей: міра вартості, засіб обігу, засіб платежу, засіб нагромадження, світові гроші.

Основні елементи ринкового механізму та їхні функції. Ціна. Попит і пропозиція. Конкуренція.

Аналіз індивідуальних ринків: попит і пропозиція. Закон попиту. Рівняння кривої попиту. Ефект доходу. Ефект заміщення. Ефект Гіффена. Ефект Веблена. Детермінанти попиту. Закон пропозиції. Рівняння кривої пропозиції. Детермінанти пропозиції. Ринкова рівновага. Величина пропозиції і пропозиція. Величина попиту і попит.

Еластичність попиту і пропозиції. Коефіцієнт еластичності попиту в залежності від ціни. Еластичність попиту і ефективність ціноутворення. Дохід. Коефіцієнт еластичності попиту в залежності від доходу. Перехресна еластичність. Коефіцієнт перехресної еластичності попиту.

Узгодження попиту і пропозиції та фактор часу. Миттєва, короткотермінова і тривала рівновага.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 8

Попит і корисність. Теорія споживчого вибору. Закон спадної граничної корисності. Закони Госсена. Рівновага споживача. Криві байдужості. Бюджетна лінія. Гранична норма заміщення (MRS). Надлишок споживача.

Тема 4. Основні типи ринкових структур (ЗК01, ЗК06, СК01, ПР01)

Ринкове господарство і деперсоніфікований механізм цін. Найважливіші функції ринку: розподільча (алокативна), стимулююча технічний прогрес, диференціююча (дистрибутивна).

Ринок досконалої конкуренції. Витрати виробництва: Зовнішні і внутрішні витрати. Нормальний прибуток. Бухгалтерський прибуток. Економічний прибуток. Постійні витрати (FC). Змінні витрати (VC). Загальні витрати (TC). Середні витрати (AC).

Рівновага конкурентної фірми у короткостроковому періоді. Конкурентна фірма на ринку. Квазірента. Граничні витрати (MC). Граничний дохід (MR). Умова рівноваги.

Рівновага конкурентної фірми у довгостроковому періоді. Ефект масштабу. Довготривалі середні витрати фірми. Надлишок виробника, надлишок споживача і взаємовигода обміну.

Механізм ринку недосконалої конкуренції. Характеристика ринкових структур недосконалої конкуренції: чиста монополія, дуополія, олігополія, монополістична конкуренція з диференціацією продукту. Вхідні бар'єри при входженні в галузь. Відкрита і закрита монополії. Максимізація прибутку чистою монополією. Цінова дискримінація. Втрати від недосконалої конкуренції. Природна монополія. Монопсонія. Антимонопольне законодавство.

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 2. Ринки факторів виробництва та інституційні аспекти ринкової економіки.

Тема 5. Ринок праці і заробітна плата (ЗК02, СК01, ПР10)

Виробнича функція. Базисні пропорції виробничої функції. Ефект масштабу виробництва. Віддача від масштабу: постійна, зростаюча та спадна.

Теорія граничної продуктивності факторів. Загальний продукт (TP). Граничний продукт фактора виробництва (MP). Середній продукт фактора виробництва (MP). Закон спадної граничної продуктивності факторів виробництва.

Попит на фактори виробництва. Виробничий попит. Граничний продукт фактора у грошовому виразі. Граничні витрати ресурсу. Правило максимізації прибутку на змінний фактор.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 9

Взаємозамінність ресурсів. Гранична норма технологічного заміщення. Абсолютна взаємозамінність. Абсолютна компліментарність. Часткова взаємозамінність. Правило мінімізації витрат і умови максимізації прибутку.

Праця як фактор виробництва. Особливості ринку праці. Заробітна плата як факторний дохід. Ставка заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата. Погодинна ставка заробітної плати.

Попит і пропозиція на ринку праці. Крива попиту на працю. Крива пропозиції праці. Заробітна плата як ціна рівноваги на ринку праці. Ціна праці. Крива індивідуальної пропозиції праці. Ефект заміщення і ефект доходу. Диференціація ставок заробітної плати.

Моделі ринку праці. Модель конкурентного ринку. Модель монополії. Модель за участю профспілок. Модель двосторонньої монополії.

Тема 6. Ринки капіталу і землі. Позиковий процент і економічна рента (ЗК02, СК01, ПР10)

Капітал як фактори виробництва. Економічна сутність та форми існування капіталу. Основний і оборотний капітал. Фізичне та моральне зношення капіталу. Амортизаційні відрахування та норма амортизації. Чиста продуктивність капіталу.

Ринок капіталу. Види ринків капіталу: капітальних активів, фінансового капіталу, послуг капіталу. Інвестиції та основні джерела фінансування: власні кошти, залучені кошти (випуск акції), позичені кошти (облігації, банківський кредит).

Ринок фінансового капіталу і позиковий процент. Грошові ресурси. Попит на капітал. Крива попиту і крива пропозиції капіталу. Процент як ціна рівноваги на ринку позикового капіталу. Номінальна і реальна ставки відсотку. Ефект Фішера. Теорія міжчасового вибору І. Фішера. Гранична норма часової переваги.

Земля як фактор виробництва. Особливості пропозиції земельних ресурсів. Теорія граничної продуктивності і земельна рента. Землеволодіння і землекористування.

Ринок земельних ресурсів і економічна рента. Пропозиція і попит на землю. Рівновага на ринку земельних ресурсів. Чиста (абсолютна) економічна рента. Земельна рента. Диференційна земельна рента. Ціна землі. Орендна плата.

Тема 7. Економічна теорія фірми. Підприємництво і прибуток (ЗК02, ЗК06, ЗК08, ПР01)

Теорія фірми: технологічний підхід. Оптимізація виробничої функції. Оптимальний розмір фірми. Фірма як «чорна шухляда».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ 0К_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 10

Теорія фірми: інституційний підхід. Причини виникнення фірми: мінімізація трансакційних витрат. Ієрархічність структурної побудови фірми. Фірма як альтернативний до ринку спосіб економічної організації.

Фірма і трансакційні витрати. Асиметричність інформації. Трансакційні витрати всередині фірми. Проблема «принципал-агент». Фірма як втеча від невизначеності.

Специфічність активів. Фірма і обмежена раціональність. Фірма як реакція на опортуністичну поведінку економічних агентів. Активи: загальні, специфічні та інтерспецифічні.

Контракти. Критерії класифікації контрактів: стійкість зв'язків між сторонами; рівень невизначеності; види активів або ресурсів; наявність (відсутність) гарантій виконання. Види контрактів: класичний, неокласичний, імпліцитний.

Підприємництво і прибуток. Специфіка та функції підприємництва. Нормальний та економічний прибуток. Джерела економічного прибутку.

Тема 8. Інституційні аспекти ринкової економіки (ЗК01, ЗК08, ПР01)

Ринок як інституційна угода. Витрати ринкового обміну: пошук інформації, опортунізм поведінки. Недостатня специфікація захисту правочинності. Формальні і неформальні інституції як реакція на невизначеність ринкового середовища. Необхідність організацій контролю.

Інституції як засіб до впорядкування ринкових структур. Мінімізація ризиків та опортунізму. Інституції та розподіл праці. Персоніфіковані та деперсоніфіковані ринки. Інституційні типи ринкових структур.

Права власності та їхня специфікація. Теорія прав власності. Обмін правовими повноваженнями між економічними агентами. Специфікація прав власності.

Теорема Р. Коуза. Зовнішні ефекти контрактних умов. Види ефектів та їхня характеристика: споживча екстерналія, технологічний ефект, грошовий ефект.

Інституційна структура економіки та суспільства. Неформальні обмеження. Формальні правила. Механізм примусу. Інституційна структура економіки. Інституційне середовище. Інституційний порядок. Економічна культура. Економічна політика.

МОДУЛЬ 3

Змістовий модуль 3. Макроекономічні показники та моделі макроекономічної рівноваги

Тема 9. Макроекономіка: економіка як система (ЗК01, ЗК06, СК01, ПР01)
Макроекономіка. Взаємозв'язок мікро- та макроекономічних рішень в

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ 0К_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 11

економіці. Основні функції макроекономіки. Генезис та еволюція макроекономіки як науки. Позитивна і нормативна макроекономіка. Макроекономічний аналіз *ex post* та *ex ante*.

Принципи макроекономічного аналізу. Наукове абстрагування. Індукція та дедукція. Макроекономічне моделювання. Екзогенні та ендогенні змінні у макроекономічних моделях. Періоди часу дії макроекономічних моделей: короткостроковий, середньостроковий, довготривалий. Статичний та динамічний аналіз у макроекономіці.

Економіка як система. Загальносистемні характеристики національної економіки: цілісність, ієрархічність, інтегративність. Особливі характеристики національної економіки: взаємопроникнення підсистем, кооперація між економічними суб'єктами та інститутами, динамічність, стохастичність, відкритість (замкнутість).

Основні макроекономічні суб'єкти та їх функції. Домогосподарства. Фірми. Держава (Уряд). Іноземний сектор.

Макроекономічні ринки. Агрегування ринків. Ринок товарів і послуг. Фінансовий ринок (грошей та цінних паперів). Ринок економічних ресурсів. Валютний ринок.

Модель кругових потоків (кругообігу товарів і доходу). Проста модель кругових потоків. Споживання і заощадження домогосподарств. Інвестиційні видатки бізнесу. Значення приватних заощаджень в економіці. Заощадження та інвестиції у системі кругообігу. Інвестиції в економіку та вилучення із потоку доходів.

Повна відкрита модель кругових потоків. Податки, трансферти та державна закупівля товарів і послуг. Сальдо державного бюджету та проблема його збалансованості. Експорт, імпорт та сальдо торгівельного балансу. Імпорт та експорт капіталу.

Тема 10. Макроекономічні показники у системі національних рахунків (ЗК01, ЗК06, ЗК08, СК01, ПР01, ПР16)

Показники обсягу національного виробництва. Валовий внутрішній продукт (ВВП) та методи його обчислення за видатками та доходами. Валовий національний продукт (ВНП). Відмінність між ВНП і ВВП. Чистий внутрішній продукт (ЧВП). Національний дохід (НД). Чисті факторні надходження із-за кордону. Особистий дохід (ОД). Безподатковий дохід. Взаємозв'язок між показниками.

Теоретичні основи та принципи побудови системи національних рахунків (СНР). Основні категорії системи національних рахунків. Інституційна одиниця. Інституційний сектор. Економічна операція. Рахунок. Основні методологічні принципи СНР: економічного кругообігу, економічної рівноваги, продуктивної

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 12

діяльності, уникнення подвійного обрахунку.

Основні макроекономічні тотожності. Тотожність доходу. Тотожність заощаджень та інвестицій. Тотожність державного бюджету.

Індекси цін та інфляція. Індекс споживчих цін (Леспейреса) та методика його обрахунку. Дефлятор ВВП (індекс Пааше). Індекс Фішера. Номінальний та реальний ВВП. Інфляція і купівельна спроможність грошей. Ефект Фішера: зв'язок між номінальною ставкою проценту та очікуваною інфляцією. Платіжний баланс та валютний курс. Паритет купівельної спроможності.

Показники рівня зайнятості населення. Зайняті та безробітні. Рівень безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне та циклічне. Поняття «повної зайнятості» та потенційного ВВП. Закон Оукена.

Тема 11. Макроекономічна рівновага: класична модель та модель «AD-AS» (ЗК01, ЗК06, СК01, ПР01)

Класична модель загальної рівноваги. Закон Сея та його порушення. Основні постулати класичної моделі. Взаємодія ринків ресурсів, товарів, грошей та інвестицій. Виробнича функція. Ринок грошей. Екзогенність пропозиції грошей. Попит на гроші. Ринок товарів: функція попиту і функція пропозиції. Розподіл сукупного попиту на споживання та інвестиції. Ринок заощаджень (інвестицій).

Модель макроекономічної рівноваги «AD-AS». Сукупний попит і його складові. Крива сукупного попиту (AD). Причини від ємного нахилу кривої AD. Детермінанти, що впливають на обсяг (величину) сукупного попиту. Нецінові детермінанти сукупного попиту. Зміщення кривої сукупного попиту.

Сукупна пропозиція (AS). Крива довгострокової сукупної пропозиції та її зміщення. Крива короткострокової сукупної пропозиції та її зміщення. Теорії кривої короткострокової сукупної пропозиції. Детермінанти сукупної пропозиції у короткостроковому періоді. Нецінові чинники сукупної пропозиції. Зміщення кривої сукупної пропозиції.

Рівновага сукупних попиту і пропозиції. Зрушення сукупного попиту і сукупної пропозиції. Макроекономічна рівновага за умов повної та неповної зайнятості. Стагфляція. «Перегрівання економіки». Ефект храповика.

Тема 12. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги: «Кейнсіанський хрест» (ЗК01, ЗК06, ЗК08, СК01, ПР01)

Споживання і заощадження у кейнсіанській моделі. Функція споживання і функція заощадження. Гранична схильність до споживання (MPC). Гранична схильність до заощаджень (MPS). Середня схильність до споживання (APC). Поточна вартість майбутнього доходу. Дисконтування.

Чинники споживання і заощадження, що не пов'язані з поточними доходами. Види заощаджень. Кейнсіанська функція споживання. Гіпотеза життєвого циклу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ 0К_2-1-2025
	Випуск 1	Зміна 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 13

Гіпотеза постійного доходу.

Сукупні видатки та їх компоненти. Рівноважний рівень національного виробництва. Метод визначення рівноважного ВВП «видатки–обсяг національного виробництва». Заплановані та фактичні видатки. Метод рівноважного ВВП «витікання–ін’єкції». Запаси та економічна рівновага у короткостроковому періоді.

Зміна сукупних видатків та рівноважний ВВП. Ефект мультиплікатора. Мультиплікатор видатків. Автономні та похідні інвестиції. Ефект акселератора. Вплив державного сектору на рівноважний ВВП. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Вплив зовнішньої торгівлі на рівноважний ВВП. Загальний мультиплікатор видатків.

Економічна рівновага у довгостроковому періоді та механізм її досягнення. Інфляційний та рецесійний розриви. Парадокс ощадливості.

МОДУЛЬ 4

Змістовий модуль 4. Макроекономічна нестабільність та державне регулювання економіки

Тема 13. Макроекономічна нестабільність: циклічність економічного розвитку (ЗК01,ЗК08,СК01, ПР07, ПР01)

Циклічність розвитку економіки. Класичні та сучасний економічні цикли. Основні фази ділового циклу та їхня характеристика. Види економічних циклів за тривалістю. Екстернальні та інтернальні причини економічних коливань.

Теорії циклічного розвитку та їх класифікація. Теорії зовнішніх факторів В. Джевонса. Монетарна теорія Р. Хоутрі. Теорії перенагромадження капіталу М. І. Туган-Барановського та А. Афталюна. Кейнсіанські та некейнсіанські теорії циклу. Неокласичні теорії циклічного розвитку. Психологічні теорії циклічного розвитку.

Теорія реального ділового циклу. Критика теорії РЕЦ. Стохастичні теорії циклів. Безробіття та інфляція як основні наслідки порушення макроекономічної рівноваги.

Соціально-економічні втрати від безробіття. Ринок праці. Механізм функціонування ринку праці. Чинники, що впливають на безробіття. Коефіцієнт звільнення і коефіцієнт працевлаштування. Державна політика зниження природної природної норми безробіття. Ринок праці, зайнятість та безробіття в економіці України.

Соціально-економічні наслідки інфляції. Вимірювання рівня інфляції. Збалансована та незбалансована інфляція. Інфляція попиту та інфляція пропозиції. Взаємозв’язок інфляції та процентних ставок Інфляція і заробітна плата. Взаємозв’язок інфляції та безробіття. Крива А. Філіпса.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 14

Адаптація економічної системи до циклічних коливань. Антициклічне регулювання економіки. Антиінфляційна політика держави та політика у галузі зайнятості.

Тема 14. Держава у системі макроекономічного регулювання (ЗК08, СК01, ПР01, ПР16)

Недоліки ринкової саморегуляції економіки. Проблема регулювання економічного процесу. Основні історичні етапи розвитку теорії регулювання економіки. Механізм саморегуляції ринкової економіки. Об'єктивна необхідність державного регулювання економіки. Межі державного втручання в економіку.

Теорія суспільного вибору. Парадокс Кондорсе. Теорема неможливості К. Ерроу. Аксиоми К. Ерроу розумного колективного вибору.

Роль і функції держави у сучасній ринковій економіці: забезпечення правової бази, захист конкуренції, перерозподіл доходу і багатства, коригування розподілу ресурсів, стабілізація економіки, забезпечення економічного зростання.

Державне регулювання економіки (ДРЕ): його сутність, цілі та функції. Державне регулювання економіки і економічна політика. Об'єкти та суб'єкти державного регулювання економіки. Система органів державного регулювання економіки. Інституційні основи діяльності держави.

Модель прийняття економічних рішень Яна Тінбергена. Обґрунтування та принципи визначення цілей економічної політики. Система методів (інструментів) економічної політики. Ефективність економічної політики. Закон А. Вагнера. Економічна ефективність господарської системи. Оптимум В. Парето.

Тема 15. Модель «IS-LM». Монетарна та фіскальна політика держави (ЗК01, ЗК02, ЗК08, СК01, ПР01, ПР07, ПР16)

Модель макроекономічної рівноваги «IS-LM» як теоретична основа економічної політики. Товарний ринок і крива IS. Ринок грошей і крива LM. Складові моделі «IS-LM».

Теоретичні основи, мета та інструменти грошово-кредитної (монетарної) політики. Пропозиція грошей. Кейнсіанська та монетаристська концепції грошової політики. Мультиплікатор грошової бази.

Центральний банк та його місце у національній економіці. Грошова емісія та її функції. Особливості застосування засобів (інструментів) грошово-кредитної політики. Операції на відкритому ринку. Зміна облікової ставки (ставки дисконту). Зміна обов'язкових мінімальних резервів для комерційних банків. Політика «дорогих» і «дешевих» грошей. Кількісні обмеження кредитування.

Передавальний механізм та ефективність монетарної політики. Монетарна політика Національного банку України. Державне регулювання валютних операцій та кредитно-розрахункових відносин.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ 0К_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 15

Теоретичні основи, мета та інструменти бюджетно-податкової (фіскальної) політики. Державний бюджет. Функції державного бюджету. Доходи та видатки державного бюджету. Проблеми збалансованості бюджету: бюджетний дефіцит та державний борг.

Податкова система. Функції податків. Принципи справедливого і ефективного оподаткування. Крива Лафера. Класифікація податків. Структура податкових надходжень до бюджету. Дискреційна фіскальна політика. Недискреційна фіскальна політика. Ефект витіснення.

Стабілізаційна політика як поєднання фіскальних та монетарних інструментів.

Тема 16. Економічне зростання (ЗК02, ЗК06, ЗК08, СК01, ПР01, ПР16)

Зміст, фактори й типи економічного зростання. Показники факторів економічного зростання. Крива виробничих можливостей. Економічний розвиток та його рівень.

Кейнсіанські моделі економічного зростання. Загальна характеристика та передумови моделі економічного зростання Є. Домара. Роль інвестицій в забезпеченні економічного зростання. Вдосконалена модель економічного зростання Р. Харроода. Зайнятість робочої сили та економічне зростання. Головні особливості моделі Домара-Харроода. «Гарантований» та «природний» темпи економічного зростання.

Неокласична модель економічного зростання Р. Солоу. Вихідні основи моделі Р. Солоу. Виробнича функція Кобба-Дугласа. Нагромадження капіталу. Фактори капіталоозброєності праці. Стаціонарний обсяг капіталу та економічне зростання. Рівень заощаджень. Золоте правило обсягу капіталу. Переваги та недоліки моделі Р. Солоу.

Народонаселення та економічне зростання. Стаціонарний стан економіки зі зростанням населення. Вплив НТП на економічне зростання. Стаціонарний стан з урахуванням НТП. Обрахунок внеску факторів в економічне зростання.

Проблеми економічного зростання в Україні.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ 0К_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 16

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні (лабораторні)	самостійна робота	усього	лекції	практичні (лабораторні)	самостійна робота
МОДУЛЬ 1								
Змістовий модуль 1. Закономірності економічної організації суспільства								
Тема 1. Людина у світі економіки	15	4	4	7	15	1		14
Тема 2. Основи суспільного виробництва	15	4	4	7	15	1		14
Тема 3. Загальна характеристика ринкової економіки	15	4	4	7	15	1	2	12
Тема 4. Основні типи ринкових структур	14	4	3	7	15		1	14
Модульний контроль 1	1		1					
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	60	16	16	28	60	3	3	54
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 1	60	16	16	28	60	3	3	54
МОДУЛЬ 2								
Змістовий модуль 2. Ринки факторів виробництва та інституційні аспекти ринкової економіки								
Тема 5. Ринок праці і заробітна плата	15	4	4	7	15	1	1	13
Тема 6. Ринки капіталу і землі. Позиковий процент і економічна рента	15	4	4	7	15	1	1	13
Тема 7. Економічна теорія фірми. Підприємництво і прибуток	15	4	4	7	15	1		14
Тема 8. Інституційні аспекти ринкової економіки	14	4	3	7	15		1	14
Модульний контроль 2	1		1					
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	60	16	16	28	60	3	3	54
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 2	60	16	16	28	60	3	3	54
ВСЬОГО ЗА 1 СЕМЕСТР	120	32	32	56	120	6	6	108
МОДУЛЬ 3								
Змістовий модуль 3. Макроекономічні показники та моделі макроекономічної рівноваги								
Тема 9. Макроекономіка: економіка як система	15	4	6	5	15		1	14
Тема 10. Макроекономічні показники у системі національних рахунків	15	4	6	5	15	1	1	13
Тема 11. Макроекономічна рівновага: класична модель та модель «AD-AS»	15	4	6	5	15	1	1	13
Тема 12. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги: «Кейнсіанський хрест»	14	4	5	5	15	1		14
Модульний контроль 3	1		1					
<i>Разом за змістовий модуль 3</i>	60	16	24	20	60	3	3	54

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ 0К_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 17

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні (лабораторні)	самостійна робота	усього	лекції	практичні (лабораторні)	самостійна робота
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 3	60	16	24	20	60	3	3	54
МОДУЛЬ 4								
Змістовий модуль 4. Макроекономічна нестабільність та державне регулювання економіки								
Тема 13. Макроекономічна нестабільність: циклічність економічного розвитку	15	4	6	5	15	1	1	13
Тема 14. Держава у системі макроекономічного регулювання	15	4	6	5	15	1		14
Тема 15. Модель «IS-LM». Монетарна та фіскальна політика держави	15	4	6	5	15	1	1	13
Тема 16. Економічне зростання	14	4	5	5	15		1	14
Модульний контроль 4	1		1					
<i>Разом за змістовий модуль 4</i>	60	16	24	20	60	3	3	54
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 4	60	16	24	20	60	3	3	54
ВСЬОГО ЗА 2 СЕМЕСТР	120	32	48	40	120	6	6	108
ВСЬОГО	240	64	80	96	240	12	12	216

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 18

5. Теми Практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Закономірності економічної організації суспільства			
1	Тема 1. Людина у світі економіки	4	-
2	Тема 2. Основи суспільного виробництва	4	-
3	Тема 3. Загальна характеристика ринкової економіки	4	2
4	Тема 4. Основні типи ринкових структур	3	1
	Модульний контроль 1	1	
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 1		16	3
МОДУЛЬ 2			
Змістовий модуль 2. Ринки факторів виробництва та інституційні аспекти ринкової економіки			
5	Тема 5. Ринок праці і заробітна плата	4	1
6	Тема 6. Ринки капіталу і землі. Позиковий процент і економічна рента	4	1
7	Тема 7. Економічна теорія фірми. Підприємництво і прибуток	4	-
8	Тема 8. Інституційні аспекти ринкової економіки	3	1
	Модульний контроль 2	1	
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 2		16	3
МОДУЛЬ 3			
Змістовий модуль 3. Макроекономічні показники та моделі макроекономічної рівноваги			
9	Тема 9. Макроекономіка: економіка як система	6	1
10	Тема 10. Макроекономічні показники у системі національних рахунків	6	1
11	Тема 11. Макроекономічна рівновага: класична модель та модель «AD-AS»	6	1
12	Тема 12. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги: «Кейнсіанський хрест»	5	-
	Модульний контроль 3	1	-
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 3		24	3
МОДУЛЬ 4			
Змістовий модуль 4. Макроекономічна нестабільність та державне регулювання економіки			
13	Тема 13. Макроекономічна нестабільність: циклічність економічного розвитку	6	1
14	Тема 14. Держава у системі макроекономічного регулювання	6	-
15	Тема 15. Модель «IS-LM». Монетарна та фіскальна політика держави	6	1
16	Тема 16. Економічне зростання	5	1
	Модульний контроль 4	1	
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 4		24	3
РАЗОМ		80	12

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 19

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин																								
		денна форма	заочна форма																							
МОДУЛЬ 1																										
Змістовий модуль 1. Закономірності економічної організації суспільства																										
1	<p>Тема 1. Людина у світі економіки.</p> <p>1. Чому товари чи послуги можуть бути безкоштовними для окремих людей, але для суспільства ніколи не бувають безкоштовними?</p> <p>2. Наведіть приклади раціональної поведінки індивіда в умовах закладу швидкого харчування (наприклад, McDonald's). Чи можемо ми стверджувати, що поведінка людини є завжди раціональною, а якщо ні, то які чинники її обмежують?</p> <p>3. Наведіть приклади, що розкривають повну, обмежену (Г. Саймон) та органічну (Ф. Гайєк) раціональність в економічній поведінці людини.</p>	7	14																							
2	<p>Тема 2. Основи суспільного виробництва</p> <p>1. Яким чином поява нових продуктів змінює економічні потреби людини? Чому бажання більшості людей задовольнити власні потреби повною мірою є неможливим?</p> <p>2. Обґрунтуйте вибір суспільства на користь освіти чи на користь кримінального судочинства в умовах обмеженості ресурсів.</p> <p>3. Що таке економічні ресурси? На які категорії їх поділяють економісти? Чому ресурси також називають факторами виробництва?</p> <p>4. Чому гроші в економічній теорії не вважають капітальним ресурсом? Чому підприємницькі здібності є окремою від праці категорією економічного ресурсу? Які основні функції підприємця?</p> <p>5. Перегляньте таблицю виробничих можливостей випуску військової та цивільної продукції:</p> <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Вид продукції</th> <th colspan="5">Виробничі альтернативи</th> </tr> <tr> <th>A</th> <th>B</th> <th>C</th> <th>D</th> <th>E</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Автомобілі</td> <td>0</td> <td>2</td> <td>4</td> <td>6</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>Керовані ракети</td> <td>30</td> <td>27</td> <td>21</td> <td>12</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table> <p>а) подайте ці дані графічно. На яких конкретних припущеннях побудована ця крива виробничих можливостей?</p> <p>б) Коли економіка перебуває у точці С, які витрати виробництва одного додаткового автомобіля? Однієї додаткової ракети? Поясніть яким чином ця крива підтверджує закон зростання альтернативних витрат.</p> <p>в) Що повинно відбутися в економіці, щоб опинитися в певній визначеній точці на кривій виробничих можливостей?</p>	Вид продукції	Виробничі альтернативи					A	B	C	D	E	Автомобілі	0	2	4	6	8	Керовані ракети	30	27	21	12	0	7	14
Вид продукції	Виробничі альтернативи																									
	A	B	C	D	E																					
Автомобілі	0	2	4	6	8																					
Керовані ракети	30	27	21	12	0																					
3	Тема 3. Загальна характеристика ринкової економіки	7	12																							

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 20

	<p>1. Яким чином прибуток і смаки споживачів формують структуру випуску продукції у ринковій економіці?</p> <p>2. Який з елементів ринку спонукає використовувати економічні ресурси найефективніше?</p> <p>3. Які чинники в економіці спонукають конкурентні ринки до перерозподілу ресурсів?</p> <p>4. Чим визначається розподіл виробленого продукту в ринковій економіці?</p> <p>5. Які переваги має використання капіталу у процесі виробництва? Що розуміють під поняттям «поділ праці»? Які переваги спеціалізації при використанні людських і матеріальних ресурсів? Поясніть, чому необхідним наслідком спеціалізації є обмін?</p> <p>6. Розкрийте значення грошей як засобу обігу. «Гроші є єдиним товаром, який ні до чого не придатний, окрім як до того, щоб від нього позбутися»</p>		
4	<p>Тема 4. Основні типи ринкових структур</p> <p>1. Чим визначається структура ринку? Чому важливо знати ринкову структуру? Які критерії можна покласти в основу оцінки тієї чи іншої структури ринку?</p> <p>2. Які критерії ринкової структури є необхідним і достатнім для класифікації ринку досконалої конкуренції?</p> <p>3. Які методи ціноутворення складаються в умовах ринку досконалої конкуренції? Яким чином вони відповідають концепції «справедливої ціни»?</p> <p>4. Чи є досконало конкурентна рівновага ефективною? Яким чином оцінити ефективність (неефективність) інших ринкових структур?</p> <p>5. Продемонструйте на прикладах, у чому полягає відмінність між внутрішніми і зовнішніми витратами. Якими є внутрішні і зовнішні витрати навчання в університеті? Чому економісти вважають нормальний прибуток елементом витрат? Чи належить до витрат економічний прибуток?</p> <p>6. Чому нецінова конкуренція найчастіше зустрічається у олігополістичних галузях економіки? Чи отримують у такому випадку фірми економічний прибуток? Якими можуть бути джерела такого прибутку?</p> <p>7. Які методи ціноутворення запроваджують олігополісти? Якими є умови лідерства у цінах і цінової дискримінації в умовах олігополії?</p>	7	14
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 1		28	54
МОДУЛЬ 2			
Змістовий модуль 2. Ринки факторів виробництва та інституційні аспекти ринкової економіки			
5	<p>Тема 5. Ринок праці і заробітна плата</p> <p>1. Чому ринок ресурсів і ціноутворення на ньому не можна аналізувати подібно до індивідуальних ринків товарів і послуг?</p> <p>2. Чому ціноутворення на ринку ресурсів розглядають як окрему проблему мікроекономічного аналізу?</p>	7	13

	<p>3. Як зростання продуктивності праці в одній із галузей економіки може вплинути на рівень заробітної плати в цій галузі? У інших галузях? Проаналізуйте усі можливі наслідки з точки зору ринку ресурсів і поведінки фірми.</p> <p>4. Яка залежність існує між структурою ринку праці, величиною і заробітною платою? Чи може держава опосередковано впливати на зайнятість без залучення звільнених робітників на державні підприємства?</p> <p>5. Дайте свою оцінку такому висловлюванню: «Абсолютна рівність не стимулює трудову мотивацію членів суспільства. Тому чим вищим є коефіцієнт Джині, тим більшими будуть спонукальні мотиви до праці».</p> <p>6. Який вплив на коефіцієнт Джині буде мати податок на дохід (пропорційний, прогресивний, регресивний)? Непрямі податки? Система безкоштовної освіти?</p>																																						
6	<p>Тема 6. Ринки капіталу і землі. Позиковий процент і економічна рента</p> <p>1. Уявіть, що продуктивність праці і капіталу дорівнюють наведеним у таблиці значенням. Продукція, що виготовлена за допомогою цих ресурсів, реалізується на ринку в умовах чистої конкуренції по 1 грн. за одиницю; а праця і капітал купуються в умовах чистої конкуренції відповідно за 1 грн. і 3 грн.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Одиниця капіталу, К</th> <th>МР капіталу</th> <th>Одиниця праці, L</th> <th>МР праці</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>1</td><td>24</td><td>1</td><td>11</td></tr> <tr><td>2</td><td>21</td><td>2</td><td>9</td></tr> <tr><td>3</td><td>18</td><td>3</td><td>8</td></tr> <tr><td>4</td><td>15</td><td>4</td><td>7</td></tr> <tr><td>5</td><td>9</td><td>5</td><td>6</td></tr> <tr><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>4</td></tr> <tr><td>7</td><td>3</td><td>7</td><td>1</td></tr> <tr><td>8</td><td>1</td><td>8</td><td>0,5</td></tr> </tbody> </table> <p>а) Яке буде співвідношення праці і капіталу, що забезпечує найменші витрати при виробництві 80 одиниць продукції? б) Яким буде співвідношення праці і капіталу, що забезпечить фірмі максимальний прибуток? Поясніть. Який обсяг продукції, буде вироблений при цьому? Яким буде економічний прибуток? в) Якщо фірма застосує співвідношення праці і капіталу, яке забезпечить максимальний прибуток (пункт б), то чи гарантує таке співвідношення одночасно і найменші витрати? Поясніть.</p> <p>2. Чи можна напевне відповісти, як зміниться обсяг поточного споживання і обсяг заощаджень домогосподарств із зниженням ставки відсотку?</p> <p>3. Яким чином обрана фірмою політика амортизації впливає на</p>	Одиниця капіталу, К	МР капіталу	Одиниця праці, L	МР праці	1	24	1	11	2	21	2	9	3	18	3	8	4	15	4	7	5	9	5	6	6	6	6	4	7	3	7	1	8	1	8	0,5	7	13
Одиниця капіталу, К	МР капіталу	Одиниця праці, L	МР праці																																				
1	24	1	11																																				
2	21	2	9																																				
3	18	3	8																																				
4	15	4	7																																				
5	9	5	6																																				
6	6	6	4																																				
7	3	7	1																																				
8	1	8	0,5																																				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 22

	<p>її попит на капітал?</p> <p>4. Поясніть з точки зору економічної теорії таке висловлювання: «Яким би не був податок на землевласників, вони змусять сплатити за нього орендарів, підвищуючи рівень орендної плати. Отже, добробуту землевласників ніщо не загрожує».</p> <p>5. Якими є економічні функції земельної ренти? Який би вплив на економічне життя мали б: а) законодавче обмеження величини ренти; б) повна націоналізація земельної ренти; в) заборона рентних платежів?</p> <p>6. Що таке капіталізована вартість? Чи може ціна землі визначатися її капіталізованою вартістю?</p>		
7	<p>Тема 7. Економічна теорія фірми. Підприємництво і прибуток</p> <p>1. Розкрийте зміст технологічного підходу до аналізу фірми. Чому такий підхід ще називають – функціональним? Яка проблема фірми є основною для технологічного підходу?</p> <p>2. Розкрийте зміст інституційного підходу до теорії фірми. Що є його основною проблемою?</p> <p>3. Назвіть основні причини виникнення фірми. Яке значення у цьому процесі належить трансакційним видаткам та пошуку альтернативних способів координації діяльності на ринку?</p> <p>4. Розкрийте поняття: специфікація активів (ресурсів) та типи контрактів? Назвіть основні типи активів та їх особливості.</p> <p>5. Які основні характеристики покладено в класифікацію контрактів? Здійсніть порівняльну характеристику класичного, неокласичного та імпліцитного контрактів.</p> <p>6. Назвіть та розкрийте основні організаційні форми бізнесу, їхні переваги та недоліки.</p>	7	14
8	<p>Тема 8. Інституційні аспекти ринкової економіки</p> <p>1. Охарактеризуйте основні витрати ринкового обміну. Чому ці втрати зменшуються, коли відбувається специфікація і захист правочинності?</p> <p>2. Розкрийте сутність опортуністичної поведінки в ринкових структурах. Яку роль в у цьому відіграє асиметрична інформація?</p> <p>3. Розкрийте ринковий механізм через призму інституційної угоди. Чому інституції структурують відносини контрагентів?</p> <p>4. Чим відрізняється персоніфікований ринок від деперсоніфікованого? Яку роль в цьому відіграє система контролю?</p> <p>5. Розкрийте теоретичний зміст теорії прав власності та її основне завдання в інституційному аналізі економічних систем? Розкрийте логіку процесів специфікації (розмивання) прав власності.</p> <p>6. Окресліть основні відмінності між неформальними обмеженнями та формальними правилами в інституційній структурі економічної системи.</p>	7	14
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 2		28	54

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 23

МОДУЛЬ 3			
Змістовий модуль 3. Макроекономічні показники та моделі макроекономічної рівноваги			
9	<p>Тема 9. Макроекономіка: економіка як система</p> <p>1. Які спільні проблеми об'єднують макроекономіку та мікроекономіку? Де пролягає межа, що виокремлює предмет макроекономіки від предмету мікроекономіки? Чому вчені вважають, що поділ на мікро- та макроекономіку є певною мірою умовним?</p> <p>2. Розкрийте цілісність, ієрархічність та інтегративність як основні загальносистемні властивості національної економіки. Чому названі властивості характеризують будь яку систему: штучну чи природну? Назвіть властивості, що притаманні власне економічним системам та розкрийте їхню сутність.</p> <p>3. Зробіть порівняльну характеристику двох механізмів координації між суб'єктами економічної системи: ринкового та командно-адміністративного. Результат оформіть у вигляді таблиці.</p> <p>4. У чому полягає відмінність між відкритою та закритою економіками? За якими показникам можливо охарактеризувати рівень відкритості економіки ?</p> <p>5. Серед переліку теорій та проблем, назвіть ті, які вивчає: а) лише макроекономіка; б) тільки мікроекономіка; в) вивчають обидві науки.</p> <p>1) Теорію безробіття; 2) теорію монополістичної конкуренції; 3) теорію інфляції; 4) довготривалі тенденції розвитку економіки; 5) теорію світової економіки; 6) теорію грошей; 7) поведінку споживача; 8) поведінку виробника; 9) проблему загальної економічної рівноваги; 10) теорію економічного зростання; 11) теорію економічного циклу; 12) теорію олігополії; 13) теорію досконалої конкуренції; 14) теорію недосконалої конкуренції.</p> <p>6. Серед перелічених змінних, назвіть ті, які є: а) екзогенними; б) ендогенними.</p> <p>1) облікова ставка відсотку; 2) державна закупівля товарів і послуг; 3) державний борг; 4) чистий експорт; 5) дефіцит державного бюджету; 6) заощадження; 7) курс облігацій; 8) мінімум заробітної плати; 9) попит на гроші; 10) норма обов'язкових резервів; 11) інвестиційні видатки; 12) норма амортизації; 13) обсяг експорту; 14) ставки оподаткування.</p>	5	14
10	<p>Тема 10. Макроекономічні показники у системі національних рахунків</p> <p>1. Розкрийте поняття «інституційна одиниця» та основні принципи побудови системи національних рахунків (СНР). Назвіть основні макроекономічні показники, що розраховуються у СНР.</p> <p>2. У чому полягає відмінність між валовим внутрішнім продуктом (ВВП) та валовим національним продуктом (ВНП)? Якщо резиденти даної країни заробляють закордоном більше,</p>	5	13

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 24

	<p>ніж іноземці заробляють у цій країні, то який показник вищий: ВВП чи ВВП?</p> <p>3. Наведіть приклад і розкрийте взаємозв'язок між трьома основними індексами цін: дефлятором, індексом споживчих цін та індексом цін виробника.</p> <p>4. Яка різниця для обрахунку національного доходу між: а) вашим рішенням придбати українські меблі, а не польські? б) вашим рішенням оплатити працю вашої дружини (чоловіка) як найманої особи, і тим, що вона (він) будуть виконувати роботу задарма? в) фірмою, що купує автомобіль для службового користування, і фірмою, яка збільшує винагороду працівнику щоб він придбав собі автомобіль?</p>		
11	<p>Тема 11. Макроекономічна рівновага: класична модель та модель «AD-AS»</p> <p>1. Сформулюйте і розкрийте основні принципи, на яких ґрунтувався підхід класиків до макроекономічної рівноваги.</p> <p>2. Поясніть, чим визначаються виробничі можливості економіки? Який закон визначає об'єктивну межу кількісного зростання одного із факторів виробництва в умовах їхньої взаємозамінності у класичній моделі макроекономічної рівноваги?</p> <p>3. Поєднання яких компонентів забезпечує макроекономічний оптимум у класичній моделі?</p> <p>4. Розкрийте роль ринку грошей у забезпеченні макроекономічної рівноваги.</p> <p>5. Розкрийте роль ставки відсотку на ринку заощаджень (інвестицій).</p> <p>6. Назвіть головні інструменти макроекономічного саморегулювання згідно класичної моделі.</p>	5	13
12	<p>Тема 12. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги: «Кейнсіанський хрест»</p> <p>1. У чому сутність «Кейнсіанського хреста» як моделі пояснення макроекономічної рівноваги на товарному ринку?</p> <p>2. Поясніть, чим відрізняються APC і MPC? Чому сума MPC і MPS дорівнює одиниці?</p> <p>3. Побудуйте графік моделі «видатки – обсяг виробництва» та поясніть на ньому роль незапланованих інвестицій у товарні запаси за умови, коли фактичні сукупні видатки менші, ніж ВВП.</p> <p>4. У якому співвідношенні перебувають фактичний і рівноважний ВВП, коли заплановані інвестиції менші від заощаджень, а фактичні інвестиції їм дорівнюють?</p> <p>5. Чи вірно, що за допомогою «Кейнсіанського хреста» пояснюють механізм інфляції попиту, а модель «AD–AS» потрібна для аналізу інфляції видатків?</p> <p>6. Яку роль відіграють державні податки та видатки у зміні макроекономічної рівноваги?</p> <p>7. Що має зробити уряд для подолання інфляційного розриву у</p>	5	14

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 25

	економіці: а) зменшити видатки і податки; б) збільшити видатки і зменшити податки; в) збільшити видатки і податки; г) зменшити видатки та підвищити видатки? Обґрунтуйте дії уряду.		
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 3		20	54
МОДУЛЬ 4			
Змістовий модуль 4. Макроекономічна нестабільність та державне регулювання економіки			
13	<p>Тема 13. Макроекономічна нестабільність: циклічність економічного розвитку</p> <p>1. Чи вплинув перехід від індустріальної до інформаційної доби на якісні характеристики класичного економічного циклу та на зміну періодичності його спадів та піднесень?</p> <p>2. Які з нижчеперелічених процесів належать до фази спаду, а які до фази піднесення:</p> <p>а) скорочення обсягів роздрібної продажі; б) зростання товарно-матеріальних запасів фірм; в) зростання приватних інвестицій; г) скорочення прибутків; д) зростання заощаджень; е) зростання податкових надходжень; ж) зростання рівня цін; з) падіння курсу акцій; и) зростання безробіття?</p> <p>Відповіді обґрунтуйте.</p> <p>3. Які з перерахованих явищ належать до неокласичного, а які до кейнсіанського тлумачення інфляції:</p> <p>а) знижено рівень оподаткування; б) домовленість про індексацію зарплати між профспілками і роботодавцями; в) збільшено норму банківських резервів комерційних банків; г) запропоновано продати облигації державного боргу?</p> <p>4. Крива Філіпса передбачає, що коли безробіття високе, то інфляція низька і навпаки. Отже, чи можливо стверджувати, що в економіці може спостерігатися або висока інфляція, або високе безробіття, але вони ніколи не можуть спостерігатися одночасно?</p> <p>5. Чи можна стверджувати, що до тієї пори допоки ми не заперечуємо високу інфляцію, ми можемо досягти такого низького рівня безробіття, якого тільки забажаємо? Для цього тільки слід збільшити попит на товари і послуги, наприклад, засобами його державного стимулювання?</p> <p>6. Перша група дослідників стверджує, що інфляцію можна знизити у довгостроковому плані і без зростання безробіття, а тому слід звести інфляцію до нуля. Друга група дослідників стверджує, що коли темпи інфляції зберігаються постійними,</p>	5	13

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 26

	<p>наприклад на рівні 3-4% , то до цього слід прагнути. До якої групи дослідників ви б пристали? Наведіть власні аргументи щодо довгострокових цілей економічної політики для зниження інфляції і безробіття.</p> <p>7. Розглянемо економіку, де не існує різниці між минулою і сподіваною інфляцією ($\pi = \pi-1$). Економіка зазнає несприятливого шоку пропозиції, тому рівняння кривої сукупної пропозиції, що враховує x (параметр одноразового шоку), набуває такого вигляду: $\pi = \pi-1 + \lambda(Y-Y^*) + x$ Проілюструйте: реакцію економіки на такий одноразовий шок, враховуючи, що величина x – додатна впродовж дії цього шоку.</p>		
14	<p>Тема 14. Держава у системі макроекономічного регулювання</p> <p>1. Чому на гривню, яку витрачає уряд, суспільство отримує, як правило, менше продукції і послуг, ніж на гривню, витрачену приватним підприємством? У чому приховуються глибинні причини такого стану речей?</p> <p>2. Розкрийте основні властивості суспільних (громадських) благ. Якими засобами уряд намагається забезпечити соціум суспільними благами? Які з нижчеперелічених благ мають бути забезпечені за допомогою ринкового механізму, а до виробництва яких має долучитися держава: 1) мости; 2) автостоянки; 3) медичне обслуговування; 4) житло; 5) контроль над повітряним транспортом; 6) хліб; 7) бібліотеки; 8) освітні послуги? Відповіді обґрунтуйте.</p> <p>3. Порівняйте вплив трансфертних платежів та вплив державної закупівлі товарів і послуг на зростання урядових витратків в економіці. Чому важливо розмежовувати названі впливи?</p> <p>4. У чому полягає відмінність між регресивним, прогресивним і пропорційним оподаткуванням? Який характер оподаткування використано в податковій системі України?</p> <p>5. Які аргументи наводять прихильники теорії суспільного вибору, пояснюючи фіаско держави? Що таке внутрішній та зовнішній лаги в економічних діях уряду?</p> <p>6. Чим відрізняються взаємозалежні, взаємодоповнюючі та нейтральні цілі в моделі економічної політики у моделі Яна Тінбергена? Наведіть приклади таких цілей. Скільки і які елементи пропонував використовувати у цільовій функції вчений? Чим можна пояснити скорочення одночасно сформульованих цілей економічної політики з плином часу?</p> <p>7. У чому проявляються основні розбіжності між кейнсіанською і монетарною теоріями щодо державного регулювання економіки?</p> <p>8. Розкрийте і порівняйте концептуальні підходи Ентоні Даунса та Кеннета Ерроу в межах теорії суспільного вибору. Чи можна на підставі зроблених вченими висновків заперечувати чи відкидати необхідність державного втручання в економічні</p>	5	14

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 27

	процеси?		
15	<p>Тема 15. Модель «IS-LM». Монетарна та фіскальна політика держави</p> <p>1. Яким чином норма відсотку впливає на рівень запланованих інвестицій? Який зміст ми вкладаємо у вираз «за інших рівних умов», коли будуємо графіки запланованих інвестицій та кривої IS?</p> <p>2. Чому рівновага на рику грошей враховує наявність вищої норми відсотка за більш високого рівня національного доходу? Які передбачено «інші рівні умови» при побудові графіку кривої LM?</p> <p>3. У чому полягає вплив фіскальної політики протягом тривалого проміжку часу на реальний обсяг виробництва та його структуру, а також на рівень цін і норму проценту в моделі «IS-LM» з гнучкими цінами?</p> <p>4. Наведіть приклади тактичних, проміжних і кінцевих цілей грошово-кредитної політики?</p> <p>5. В межах моделі «IS-LM» з гнучкими цінами за інших рівних умов продемонструйте яким є вплив зростання дефіциту державного бюджету на короткострокових та довготривалих часових проміжках на: а) реальний обсяг виробництва; б) рівень цін; в) норму відсотка; г) темпи зростання природного рівня обсягу виробництва; д)структуру випуску національного продукту?</p> <p>6. Наведіть перелік засобів, які обмежують зростання цін. Для яких ще цілей, крім запобігання інфляції, можливо використовувати скорочення пропозиції грошей? Від яких причин може залежати вибір інструментів грошово-кредитної політики?</p> <p>7. Чому виникає суперечність між політикою високих соціальних гарантій і політикою на зростання ефективності національної економіки? Поясніть і обґрунтуйте причини такої суперечності між цілями економічної політики.</p> <p>8. Розкрийте дію передаточного механізму грошової політики. Дотримання яких умов потрібно для його ефективного функціонування?</p> <p>9. Чи засвідчує скорочення пропозиції грошей вилучення готівки з обігу та розміщення їх у банківській сфері? Якої інформації не вистачає щоб ствердно відповісти на дане запитання?</p> <p>10. Які причини можуть спонукати банки до зберігання надлишкових резервів, не використовуючи їх для отримання доходів?</p> <p>11. До загальних державних видатків зараховують як державну закупівлю товарів в і послуг, так і трансфертні платежі. Чому так важливо для обрання інструментів фіскальної політики проводити відмінності між державними закупівлею та трансфертами?</p>	5	13

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 28

	<p>12. З перерахованих нижче індикаторів назвіть такий, який найкраще відповідає критерію ефективності фіскальної політики:</p> <p>а) рівень інфляційного впливу вбудованих стабілізаторів в економіці з повною зайнятістю ресурсів;</p> <p>б) розмір фактичного дефіциту при повній зайнятості ресурсів;</p> <p>в) рівень фактичного дефіциту (профіциту) державного бюджету;</p> <p>г) рівень особистого податку з фізичних осіб.</p> <p>Відповідь аргументуйте.</p>		
16	<p>Тема 16. Економічне зростання</p> <p>1. За допомогою яких інструментів економічної політики держава може впливати на норму заощаджень, яка є одним з визначальних параметрів економічного зростання? Чи можливо за допомогою такої політики забезпечити рівень інвестицій, який би дорівнював рівню заощаджень?</p> <p>2. Поясніть відмінність між категоріями: «економічний розвиток» і «економічне зростання»?</p> <p>3. Якщо дві держави мають однакові економічні параметри розвитку: норми заощадження, темпи приросту населення, темпи зростання технологічного прогресу, але мають відмінності щодо рівня кваліфікації робочої сили, то чи будуть у них, згідно моделі Р. Солоу, відмінними темпи зростання ВВП та темпи зростання доходу на душу населення? Відповідь обґрунтуйте.</p> <p>4. Наведіть аргументи щодо необхідності рівності між заощадженнями і запланованими інвестиціями в моделях економічного зростання? Які чинники можуть перешкоджати переходу заощаджень в інвестиції?</p> <p>5. У чому полягає відмінність між «гарантованим», «фактичним» та «природним» темпами економічного зростання в моделі Р. Харрода? Яке співвідношення між названими темпами властиве буму, яке – депресії, а яке – ідеальному стану економіки?</p> <p>6. Чи впливають на темпи економічного зростання у довгостроковій перспективі:</p> <p>а) освітні програми і програми науково-технічних досліджень;</p> <p>б) фіскальна політика;</p> <p>в) програми контролю за приростом населення;</p> <p>г) політика регулювання ринку праці;</p> <p>д) монетарна політика?</p> <p>Відповідь аргументуйте.</p> <p>7. Як відсутність науково-технічного прогресу з часом впливає на показник ВВП на душу населення і на весь ВВП?</p> <p>8. Розкрийте вплив норми заощаджень на рівень ВВП та на темпи приросту ВВП на душу населення у довгостроковому періоді.</p> <p>9. Чи вірним є таке твердження: «Чим нижчий рівень доходу,</p>	5	14

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ 0К_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 29

	тим вищі темпи приросту ВВП?»		
	РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 4	20	54
	РАЗОМ	96	216

7. Індивідуальні завдання

Протягом семестру здобувачі в індивідуальному порядку готують доповіді (або пишуть реферати) з проблемних питань відповідної теми і виступають на семінарі (або надають підготовлені матеріали для перевірки викладачу).

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи навчання, що сприяють досягненню відповідних програмних результатів

Результат навчання	Методи навчання
ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.	– вербальні (проблемні лекції, лекції-візуалізації, лекції-дискусії, лекції з аналізом конкретних ситуацій); – наочні (демонстрація); – інтерактивні методи навчання (мозковий штурм); – ситуаційний метод.
ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.	– вербальні (проблемні лекції, лекції-візуалізації, лекції-дискусії, лекції з аналізом конкретних ситуацій); – наочні (демонстрація); – інтерактивні методи навчання (мозковий штурм); – ситуаційний метод.
ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.	– вербальні (лекції-візуалізації, лекції-дискусії, лекції з аналізом конкретних ситуацій); – наочні (демонстрація); – практичні (різні види вправ та завдань); – інтерактивні методи навчання: (мозковий штурм); – ситуаційний метод.
ПРН16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати	– вербальні (лекції-візуалізації, лекції-дискусії, лекції з аналізом конкретних ситуацій); – наочні (демонстрація); – практичні (різні види вправ та завдань); – інтерактивні методи навчання: (мозковий штурм); – ситуаційний метод

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 30

9. Методи контролю

Перевірка досягнення програмних результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
ПРО1. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
ПРО7. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
ПРО10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
ПРН16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати	<ul style="list-style-type: none"> – вербальні (лекції-візуалізації, лекції-дискусії, лекції з аналізом конкретних ситуацій); – наочні (демонстрація); – практичні (різні види вправ та завдань); – інтерактивні методи навчання: (мозковий штурм); – ситуаційний метод

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ 0К_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 31

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає:

- поточний, модульний та підсумковий контроль – для здобувачів денної форми навчання;
- поточний та підсумковий контроль – для здобувачів заочної форми навчання.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за модуль (змістові модулі) навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі модульної контрольної роботи.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
Для здобувача денної форми навчання	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань модульного або підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100
Для здобувача заочної форми навчання	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	40	40
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	20	20
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали): 1. Участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах	< 20	< 20

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 32

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
2. Підготовка наукових статей, тез доповідей наукових конференцій		
3. Інші види робіт (наводиться перелік інших видів робіт)		
Разом за виконання завдань поточного контролю	60	60

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	5	5
Участь у дискусії	5	-
Виконання тестових завдань	5	10
Виконання завдань та задач	25	25
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	40	40

Розподіл балів за виконання завдань модульного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти денної форми навчання	Кількість балів за семестр
Виконання завдань модульного контролю 1	20
Виконання завдань модульного контролю 2	20
Разом за виконання завдань модульного контролю	40

Якщо здобувач вищої освіти денної форми навчання виконав завдання модульного контролю і з урахуванням отриманих балів за поточний контроль набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти денної форми навчання під час вивчення навчальної дисципліни набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі екзамену. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю, а також бали за поточний контроль підсумовуються і формується семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

У здобувача вищої освіти заочної форми навчання семестрова оцінка за вивчення навчальної дисципліни формується як сума кількості балів за поточний контроль і кількості балів за підсумковий контроль.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо за виконання завдань поточного контролю набрав 20 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 15–19 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми (змістові

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ 0К_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 33

модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 14 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 34

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Економія	Economics
2	Політична економія	Political economy
3	Принцип «laissez faire»	The principle of "laissez faire"
4	Класична школа	Classical school
5	Маргіналізм	Marginalism
6	Неокласики	Neoclassicism
7	Кейнсіанство	Keynesianism
8	Монетаризм	Monetarism
9	Економікс	Economics
10	Інституціоналізм	Institutionalism
11	Мікро- і макроекономіка	Micro- and macroeconomics
12	Предмет економічної теорії	Subject of economic theory
13	Проблема вибору	The problem of choice
14	Абстрагування	Abstraction
15	Економічні моделі	Economic models
16	Позитивний аналіз	Positive analysis
17	Нормативний аналіз	Normative analysis
18	Функціональний аналіз	Functional analysis
19	Виробництво	Production
20	Економіка	Economy
21	Праця як фактор виробництва	Labor as a factor of production
22	Капітал як фактор виробництва	Capital as a factor of production
23	Земля як фактор виробництва	Land as a factor of production
24	Підприємництво як фактор виробництва	Entrepreneurship as a factor of production
25	Потреби	Needs
26	Благо	Goods
27	Багатство	Wealth
28	Обмін, розподіл, споживання	Exchange, distribution, consumption
29	Ефективність у виробництві	Efficiency in production
30	Парето-ефективність	Pareto efficiency
31	Просте і розширене виробництво	Simple and expanded production
32	Економічне зростання	Economic growth
33	Обмеженість (рідкісність)	Limitedness (scarcity)
34	Альтернативність використання ресурсів (технологічний вибір)	Alternativeness of resource use (technological choice)
35	Крива трансформації	Transformation curve
36	Альтернативна вартість	Opportunity cost
37	Ціна як альтернативна вартість	Price as an opportunity cost
38	Закон зростання додаткових витрат	The law of increasing additional costs
39	Закон спадної доходності	The law of diminishing returns

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 35

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
40	Економія на масштабі виробництва	Economics of scale production
41	Ринок	Market
42	Суб'єкти ринкового господарства	Subjects of a market economy
43	Порівняльні переваги	Comparative advantages
44	Економічна обособленість	Economic isolation
45	Економічні і неекономічні блага	Economic and non-economic goods
46	Товар	Goods
47	Споживча і мінова вартість	Consumer and exchange value
48	Вартість (цінність)	Cost (value)
49	Корисність і гранична корисність	Utility and marginal utility
50	Ліквідність товару	Liquidity of goods
51	Гроші як результат обміну	Money as a result of exchange
52	Ціна	Price
53	Гроші як ліквідність	Money as liquidity
54	Функції грошей	Functions of money
55	Металеві і паперові гроші	Metal and paper money
56	Безготівкові гроші	Non-cash money
57	Дискретні гроші	Discrete money
58	Гроші як скорочення трансакційних витрат	Money as a reduction in transaction costs
59	Ринковий механізм	Market mechanism
60	Попит	Demand
61	Пропозиція	Supply
62	Конкуренція	Competition
63	Крива попиту	Demand curve
64	Ефект доходу	Income effect
65	Ефект заміщення	Substitution effect
66	Крива пропозиції	Supply curve
67	Ціна рівноваги	Equilibrium price
68	Часткова рівновага	Partial equilibrium
69	Загальна рівновага	General equilibrium
70	Еластичність попиту	Elasticity of demand
71	Еластичність пропозиції	Elasticity of supply
72	Миттєва рівновага	Instantaneous equilibrium
73	Короткотермінова рівновага	Short-run equilibrium
74	Довготривала рівновага	Long-run equilibrium
75	Гранична корисність	Marginal utility
76	Споживча рівновага	Consumer equilibrium
77	Крива байдужості	Indifference curve
78	Бюджетна лінія	Budget line
79	Надлишок споживача	Surplus consumer
80	Альтернативні витрати	Opportunity costs

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 36

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
81	Постійні витрати	Fixed costs
82	Змінні витрати	Variable costs
83	Загальні витрати	Total costs
84	Середні витрати	Average costs
85	Гранична фірма	Marginal firm
86	Квазірента	Quasirent
87	Граничні витрати	Marginal costs
88	Граничний дохід	Marginal revenue
89	Рівновага фірми	Firm equilibrium
90	Надлишок виробника	Producer surplus
91	Зовнішні ефекти (екстерналії)	Externalities
92	Теорема Коуза	Coase theorem
93	Суспільні блага	Public goods
94	Недосконала конкуренція	Imperfect competition
95	Монополія	Monopoly
96	Олігополія	Oligopoly
97	Дуополія	Duopoly
98	Монополістична конкуренція з диференціацією продукту	Monopolistic competition with product differentiation
99	«Чиста» монополія	"Pure" monopoly
100	Вхідні бар'єри	Entry barriers
101	Індекс Лернера	Lerner index
102	Індекс Герфіндаля	Herfindahl index
103	Нецінова конкуренція	Non-price competition
104	Лідерство в цінах	Price leadership
105	Монопсонія	Monopsony
106	Цінова дискримінація	Price discrimination
107	Суспільні втрати від монополізації	Social losses from monopolization
108	Продуктивність праці	Labor productivity
109	Основний і оборотний капітал	Fixed and circulating capital
110	Фізичне і моральне зношення основного капіталу	Physical and moral depreciation of fixed capital
111	Норма амортизації	Depreciation rate
112	Прискорена амортизація	Accelerated depreciation
113	Закон спадної віддачі	Law of diminishing returns
114	Виробнича функція	Production function
115	Граничний продукт у фізичному і грошовому виразі	Marginal product in physical and in monetary terms
116	Крива байдужості (ізокванта)	Indifference curve (isoquant)
117	Лінії рівних витрат (ізокости)	Equal cost lines (isocost)
118	Максимізація прибутку	Profit maximization
119	Заробітна плата як факторний дохід	Wages as factor income

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 37

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
120	Номінальні реальна заробітна плата	Nominal real wages
121	Попит на працю	Demand for labor
122	Пропозиція праці	Labor supply
123	Ефект заміщення і ефект доходу на ринку праці	Substitution effect and income effect in the labor market
124	Рівновага на ринку праці	Labor market equilibrium
125	Фрикційне, структурне і циклічне безробіття	Frictive, structural and cyclical unemployment
126	Природний рівень безробіття	Natural rate of unemployment
127	Коефіцієнт Оукена	Ouken's coefficient
128	Суб'єкти попиту на капітал	Subjects of demand for capital
129	Суб'єкти пропозиції капіталу	Subjects of supply of capital
130	Чиста продуктивність капіталу	Pure productivity of capital
131	«Природна» норма проценту	"Natural" rate of interest
132	Рівень доходу на капітал	Level of income on capital
133	Спадна гранична продуктивність капіталу	Diminishing marginal productivity of capital
134	Процент як ціна рівноваги	Interest as equilibrium price
135	Номінальна і реальна ставки проценту	Nominal and real interest rates
136	Рентабельність інвестицій	Return on investment
137	Дисконтування	Discounting
138	Процент як факторний дохід і як витрати	Interest as factor income and as costs
139	Землекористування	Land use
140	Землеволодіння	Land ownership
141	Рента	Rent
142	Диференційна земельна рента	Differential land rent
143	Нееластичність пропозиції землі	Inelasticity of land supply
144	Граничний продукт праці у землеробстві	Marginal product of labor in agriculture
145	Виробничий попит на землю	Productive demand for land
146	Рента (орендна плата) як ціна рівноваги	Rent (rent) as an equilibrium price
147	Ціна землі як дисконтова на вартість	Land price as a discount to value
148	Бухгалтерський прибуток	Accounting profit
149	Економічний прибуток	Economic profit
150	Внутрішні і зовнішні витрати	Internal and external costs
151	Досконала конкуренція і нульовий економічний прибуток	Perfect competition and zero economic profit
152	Економічний прибуток і порушення досконалої конкуренції	Economic profit and violation of perfect competition
153	Невизначеність, ризик і прибуток	Uncertainty, risk and profit
154	Валовий національний продукт (ВНП)	Gross national product (GNP)
155	Валовий внутрішній продукт (ВВП)	Gross domestic product (GDP)
156	Методи розрахунку ВНП (ВВП) за доходами і видатками	Methods of calculating GNP (GDP) by income and expenditure

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 38

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
157	Додана вартість	Value added
158	Особисті споживчі витрати	Personal consumption expenditure
159	Валові приватні інвестиції	Gross private investment
160	Амортизація Державна закупівля товарів і послуг	Depreciation Government purchases of goods and services
161	Чистий експорт	Net exports
162	Непрямі податки на бізнес	Indirect taxes on business
163	Національний дохід і чистий національний продукт	National income and net national product
164	Особистий дохід	Personal income
165	Дохід після сплати податків	Income after taxes
166	Кругообіг доходів і видатків	Circular flow of income and expenditure
167	Номінальний і реальний ВВП (ВВП)	Nominal and real GNP (GDP)
168	Дефлятор	Deflator
169	Потенційний ВВП	Potential GDP
170	Система національних рахунків (СНР)	System of national accounts (SNR)
171	Теорія суспільного вибору	Public Choice Theory
172	Необхідність державного регулювання	Need for Government Regulation
173	Класична теорія економічної рівноваги	Classical Theory of Economic Equilibrium
174	Функція споживання	Consumption Function
175	Функція заощаджень	Savings Function
176	Гранична схильність до споживання (MPC)	Marginal Propensity to Consume (MPC)
177	Гранична схильність до заощаджень (MPS)	Marginal Propensity to Save (MPS)
178	Інвестиції	Investment
179	Заощадження	Savings
180	Модель «інвестиції-заощадження»	Investment-Savings Model
181	Крива «IS»	IS Curve
182	Сукупні видатки	Aggregate Expenditure
183	Модель «Національний дохід-сукупні видатки» («Кейнсіанський хрест»)	National Income-Aggregate Expenditure Model (Keynesian Cross)
184	Автономні інвестиції	Autonomous Investments
185	Похідні інвестиції	Derivative Investments
186	Мультиплікатор	Multiplier
187	Інфляційний і дефляційний розрив	Inflationary and Deflationary Gap
188	Парадокс ощадливості	Paradox of Thrift
189	Сукупний попит (AD)	Aggregate Demand (AD)
190	Сукупна пропозиція (AS)	Aggregate Supply (AS)
191	Економічний цикл	Business Cycle
192	Акселератор	Accelerator
193	Криза	Crisis

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ 0К_2-1-2025
	<i>Випуск 1</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 42 / 39</i>

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
194	Структурні кризи	Structural Crises
195	Піднесення	Boom
196	Депресія	Depression
197	Теорії циклу (інтернальні та екстернальні)	Theories of the Cycle (Internal and External)
198	Стабілізаційна політика	Stabilization Policy

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 40

12. Рекомендована література

Основна література

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник : у 2 кн. / С.М. Панчишин, П.І. Островерх, І.В. Грабинська та ін; за ред. С.М. Панчишина і П. І. Островерха. Л.: Апріорі, 2020. – 648 с.
2. Економічна теорія: навч. посібник. Укл.: М.І.Колосінська, С.І.Белей, С.В.Бойда. – Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. – 200 с.
3. Економічна теорія: Політекономія: підручник / За ред. В. Д. Базилевича; 9-те вид., доповн. – К.: Знання, 2014. – 740 с.
4. Економічна теорія: Політична економія: навч. посібник / За заг. ред. М.І. Зверякова. – Одеса: Атлант, 2014. – 338 с.
5. Круш П.В. Основи економічної теорії. Підручник. К.: Вид-во «Каравелла», 2023. – 448 с.
6. Макроекономіка. Мультимедійний навч. посібник / М.С, Бріль, О.М. Кліменко, М.А.Мащенко та ін. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 705 с.
7. Ревак І.О., Кіржецький Ю.І., Кіржецька М.С., Мельник С.І. Основи економічної теорії. Навчальний посібник. – Львів: Львівський держ. ун-т внут. справ, 2019. – 191 с.
8. Савченко А. Г. Макроекономіка: Підручник. – К.: КНЕУ, 2005. – 441 с.
9. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2014. – 416 с.

Допоміжна література

1. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі: Пер. з англ. – К.: Основи, 2001. – 670 с.
2. Гальчинський А.С., Єщенко П.С. Економічна теорія: Підручник. – К.: Вища школа, 2007 – 503 с.
3. Економічна енциклопедія: [у 3 т.] / Б.Д. Гаврилишин, С.В. Мочерний, О.А. Устенко та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 200-2002.
4. Економічна теорія: вступ, макроекономіка, мікроекономіка. Навч. Посібник / За ред. З.Г. Ватаманюка та О.З. Ватаманюка. – Львів: «Інтелект-Захід», 2008. – 540 с.
5. Економічна теорія: навч. посібник / О. В. Стефанишин, М. В. Квак, М.В., Кічурчак, М.І. Терехух – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – 335 с.
6. Економічна теорія: навч. посібник / В.П. Решетило, Г.В. Стадник, Н.В. Можайкіна та ін. – Харків: ХНУМГ, 2014. – 290 с.
7. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред.. В.М. Тарасевича. – К.: Знання, 2012. – 206 с.
8. Історія економіки та економічної думки: Навч. посібник / За ред. С.В. Степаненка. – К.: КНЕУ, 2010. – 743 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 41

9. Макконел К.Р. Брю С.Л. Аналітична економія: принципи, проблеми і політика. У 2-х ч. / Пер. з англ. – Львів: Просвіта, 1997. – Ч.1.: Макроекономіка. – 671 с.; – 1999. – Ч.2.: Мікроекономіка. – 650 с.
10. Основи економічної теорії: Підручник / За науковою ред. проф. Федоренка В.Г. – 2-е вид. перероблене і доповнене. – К.: Алерта, 2007. – 519 с.
11. Панчишин С. Макроекономіка. Вданья 2-ге стереотипне – К., Либідь, 2002. – 616 с.
12. Панчишин С. Тести і задачі. – К., Либідь, 2002. – 216 с
13. Петруня Ю. Е., Задоя А.А. Основи экономической теории: Учебн. Пособие. – К: Знання, 2008 – 420 с.
14. Родіонова І. Ф. Макроекономіка та економічна політика. Підручник. – К.: Таксон, 1996. – 240 с.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Bloomberg Global Innovation Index 2017. URL:
<https://www.bloomberg.com/graphics/2015-innovative-countries/Comparative-advantage> URL:
http://www.economicsonline.co.uk/Global_economics/Comparative_advantage.html
Fortune Global 500 List 2017. URL:
http://fortune.com/global500/visualizations/?iid=recirc_g500landing-zone1
Network Readiness Index. URL: <http://reports.weforum.org/global-information-technology-report-2015/network-readiness-index/>
New protectionism URL:
http://www.economicsonline.co.uk/Global_economics/New_protectionism.html
OECD. URL: <https://data.oecd.org/>
The atlas of economic complexity. URL: <http://atlas.cid.harvard.edu/>,
<http://atlas.media.mit.edu/>
The Corruption Perceptions Index. URL:
<https://www.transparency.org/research/cpi/overview>
The Global Innovation Index. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2017-report>
The Logistics Performance Index. URL: <https://lpi.worldbank.org/>
The observatory of economic complexity URL: <https://oec.world/en>
Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/>
UNCTAD. URL: <http://unctad.org/en/Pages/themes.aspx>
UNdata. URL: <http://data.un.org/Default.aspx>
UNESCO. URL: <http://uis.unesco.org/en/home#slideoutmenu>
UNIDO. URL: <http://www.unido.org>
Why do countries trade? URL:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф19.05.05.01/ D2.00.01/Б/ OK_2-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 42 / 42

http://www.economicsonline.co.uk/Global_economics/Why_do_countries_trade.html

Індекс глобалізації (KOF Globalization Index). URL:

<http://globalization.kof.ethz.ch/>

Індекс глобальної конкурентоспроможності. URL:

<http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/>

Індекс легкості ведення бізнесу. URL:

<http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2017>

Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>

Рейтинг бюджетної прозорості. URL:

<http://survey.internationalbudget.org/#rankings>,

<http://www.internationalbudget.org/opening-budgets/open-budget-initiative/open-budget-survey/open-budget-survey-data-explorer/>

Рейтинг інвестиційної привабливості. URL: <https://www.bdo-ibc.com/index/global-comparison/overall-index/>

Рейтинг недієздатності (вразливості) держави. URL: <http://fundforpeace.org/fsi/>

Світова організація торгівлі (WTO). URL: <https://www.wto.org>

Світовий банк URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/home>

ЦРУ. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/up.html>.

Офіційний портал Верховної ради. URL: <http://rada.gov.ua/>

Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>

Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Всесвітній банк. URL: <http://www.worldbank.org/>

Сайт Міжнародної Торгівельної організації. URL: <http://www.wto.org/>

Організація Економічного Співробітництва і Розвитку (ОЕСР). URL: <http://www.oecd.org/>

Організація Об'єднаних Націй ООН. URL: <https://www.un.org/en/our-work/documents>

Європейський союз. URL: <http://europa.eu/>

Міжнародний валютний фонд. URL: <http://www.imf.org>

Міжнародна організація праці. URL: <http://www.ilo.org>

Макроекономіка: базовий електронний текст лекцій. [Електронний ресурс] / Укладачі: проф. Малий І.Й., проф. Радіонова І.Ф., доц. Куценко Т.Ф., доц. Федірко Н.В. та ін. – К.: КНЕУ, 2017 – 200 с. URL: http://feu.kneu.edu.ua/ua/depts4/mdu/disciplines_of_bachelor_level_mdu/macroeconomics/